

Litteratur.

H. M u n c h - P e t e r s e n: Retspleje og Kultur. København 1913.

I Københavns Universitets Festskrift i Anledning af Universitetets Aarsfest i November 1913 har Professor H. Munch-Petersen offentliggjort en Afhandling, der fortjener Opmærksomhed baade ved sit Æmne og ved den Vægt, som Forf.s Stilling giver hans Udtalelser.

Allerede Titlen virker som en udmærket Optakt, og i et klart og gennemsigtigt Sprog gør Forf. Rede for sin Opfattelse gennem de enkelte Kapitler: Offentlighed — Anklageproces ctr. Inkvisitionsproces — Nævninger — Dommen og dens Følger — Mundtlighed — Sociale Retfærdighedskrav. Det er umiskendeligt, at Forf. er i en sjælden Grad varm for sit Æmne, — hvad iøvrigt enhver, der er kendt med Forf.s aarelange Arbejde for Retsplejereformen, maatte vide.

Men ved Siden heraf skuffer Arbejdet i andre Henseender og røber Farer for denne Forf.s litterære og Undervisnings-Virksomhed, som det forekommer Anmelderen at ville være af Betydning for Forf. selv i Tide at blive opmærksom paa.

Den første Skuffelse er vel selve Indholdets Forhold til Titlen. En virkelig Sammenligning mellem Retsplejen og Kulturen til enhver Tid, en Paavisning af, hvorledes Retsplejen baade fremgaar af og virker tilbage paa en given Tids Kultur, er en baade ny og taknemlig Opgave. Retsplejen som saadan har overhovedet til Forudsætning en vis Kultur. Jærnbyrd og Tylvtered som processuelle Instituter er Udtryk for bestemte Kulturtrin; de romerske Procesregler staar i Forbindelse med hele det ejendommelige Rets- og Kulturliv i den romerske Stat; og Udviklingen baade henimod og bort-

fra Inkvisitionsprocessen finder Sted paa Grundlag af særlige Kulturstrømninger indenfor Staterne.

Men i Retning af saadanne Paavisninger findes intet eller meget lidt. Netop i et Universitetsskrift kunde man dog efter Tittlen have ventet denne Side taget op til Behandling. Selvfølgelig vilde der ikke kunne gives nogen udtømmende Skildring indenfor de 67 Sider, som Skriftet omfatter. Men selv afset fra, at Skriftets Omfang kunde være omtrent fordoblet uden at sprænge et Universitetsskrifts Ramme, kunde der selv paa det begrænsede Omraade være givet baade visse store Grundlinjer og adskillige oplysende Enkeltmomenter.

Men Skuffelsen forøges ved selve det Indhold, Forf. har givet sit Skrift. Det heldige Fund, Forf. har gjort i Tittlen, har han ikke forfulgt *); ja Opgaven har under hans Arbejde med den — maaske umærkeligt for ham selv — forskubbet sig saaledes, at han har leveret et agitatorisk Stridsskrift, der i Stedet for at give den saglig videnskabelige Behandling, som man maatte vente efter Forf.s Stilling og Evner og det Sted, hvor Offenliggørelsen finder Sted, i en næsten journalistisk Behandling rekapitulerer og forstærker de — om jeg saa maa sige — politiske Krav til vore Procesloves Gennemførelse snarest muligt.

Selve Kravet herom bør have en stærk Tilslutning, men Forf. gør efter Anm.s Opfattelse sin Sag en daarlig Tjeneste ved at se saa agitatorisk, man kunde næsten sige forblindet, paa den. Det er ikke Forf. selv ganske værdigt at anvende Sprogblomster som disse: den Kreds, hvor Strafforfølgningen »finder sine Ofre« (S. 21), »ærbødige Supplikanter, der er undergivet en Kadijustits' Luner« (S. 45), »rellose Nikkedukker i en Statsdommers Haand« (S. 56), og han kommer i Strid med de virkelige Forhold i hvert Fald her i Landet, naar han — med Udhævelse — taler om Procesreformernes Gennemførelse t r o d s Modstand fra Juristernes store Fler-tal og lidt efter tilføjer, at »det nytter imidlertid ikke Juristerne at stampe mod Brodden« (S. 1—2). Forholdet er jo tværtimod, at Proceslovene er blevne til gennem ihærdigt Arbejde fra Juristers Side — at der deriblandt har været nogle af dem, der anses for mest konservative, giver kun deres Tilslutning eller Initiativ saa megen større Betydning —, og der er fra juridisk Side overhovedet ikke rejst

*) Selv ikke for det Hundrebaar — efter den franske Revolution — hvortil Forfatteren har villet indskrænke sig »for at finde en Begrænsning« (S. 2).

nogen Modstand af virkelig Betydning, ligesom alle loyalt har bøjet sig for de vedtagne Love *).

Arbejdet er paa mange Punkter præget af den Doktrinarisme, der saa let indfinder sig hos den, der med stor Interesse for en Samfundssag forbinder et ringere Kendskab til de tilsvarende praktiske Funktioner i Samfundet, — en Doktrinarisme, der uvilkaarlig forstærkes yderligere, naar et agitatorisk Moment kommer til, saa at det næsten bliver en politisk Trosbekendelse, der skal gennemføres. Derfor faar det — maaske uden Forf.s Vidende og Vilje — Udseende af, at han slet ikke forstaar, hvor berettiget og nødvendigt Varetægtsfængslet i en given Situation kan være, og i hvilken Grad man ellers vilde give det hæderlige og rolige Samfund blot. Derfor antager Agitationen Former, der bibringer det Indtryk, at det egentlig nærmest skyldes et Ulykestilfælde, hvis Retsforfølgningen af og til slaar ned paa den virkelig skyldige. Derfor fremstilles den nuværende Straffeprocess som en gennemgaaende ubeføjet Tortur og Anklageprocessen som et Eldorado, medens Forholdet dog er det, at Hovedindvendingen mod Inkvisitionsprocessen netop er, at den hviler paa Forudsætninger, som man nu hverken kan eller vil bringe til Anvendelse, og af den Grund i det moderne Samfund fører til en Svaghed, der er i højeste Grad i Strid med enhver Retsplejes Interesser. Heroverfor har Anklageprincippet det Hovedfortrin at føre bort fra et paa én Gang mistroet og svagt Processystem. Hvilke Fortrin Anklageprocessen iøvrigt skal byde, vil meget bero paa, i hvilken Grad man adskiller dens enkelte Organer: Anklager — Forsvarer — Dommer, og udruster dem hver især med de fornødne Magtmidler. I denne Henseende gør vor vedtagne, men ikke ikrafttraadte Proceslov jo desværre langt fra Fyldest, idet den navnlig ved ikke at skabe nogen tilstrækkelig, selvstændig Anklagemyndighed gaar direkte mod de Interesser, som Anklageprocessen giver sig ud for at varetage.

Men naar dette — for den begavede Forf.s egen Skyld — er sagt, bør det ogsaa tilføjes, at i det, der for ham er Ho-

*) Let tendensløs og i saa stor Almindelighed næppe rigtig er ogsaa den Fremstilling, som Forf. S. 46—47 giver af Civilprocessens Udvikling i Løbet af det 19de Aarhundrede, henførende den til modsatte Indflydelser henholdsvis fra A. S. Ørsted og fra J. Nellesmann, hvem han reducerer til »den fremragende juridiske Formallogiker«.

vedsagen, har han Ret: Retsplejereformen bør gennemføres saa snart og saa godt som muligt. Det burde ikke være Tilfældet, at disse to Krav — Hurtigheden og Godheden i Reformen — stod i noget Modsætningsforhold til hinanden. Men hvis det er saa, kan man i hvert Fald forstaa, at trods de væsentlige Mangler, der unægtelig klæber ved vor vedtagne Retsplejelov, netop de oprigtigste Venner af Process-reformen kæmper for at faa Loven ført ud i Livet — og forhaabenlig rettet — i Stedet for at lade den samle Støv i Arkivet og lade Livet gaa sin skæve Gang paa et af de aller-vigtigste Omraader indenfor Samfundet.

Eyvind Olrik.

Eyvind Olrik: Almindelig borgerlig Straffelov af 10. Februar 1866. Henvisninger og Domsoversigter omfattende Tiaaret 1902—1911. København 1912.

Efter at Overretsassessor Olriks Udgave af almindelig borgerlig Straffelov af 10. Februar 1866 med Henvisninger og Domsoversigter i 1912 er fortsat med et Bind omfattende Aarene 1902—1911, byder Værket en overordentlig omfattende og fyldig Samling af danske Strafferetsdomme for de næsten 50 Aar, Straffeloven har bestaaet, et beskedent, men ikke uværdigt Supplement til Goos's og Torps videnskabelige Fremstillinger af Strafferetten. Det er beskednere, men ikke mindre nyttigt end disse, frembydende Præjudikatets Vejledning for de i Livet forekommende Tilfælde, lettende Ensartethed i Afgørelserne, let haandterligt og let tilgængeligt følgende Straffelovens Orden uden at klippe Bestemmelserne i Stykker og sætte dem sammen i nye Forbindelser, som det hører sig til i en systematisk Fremstilling. Kun i ganske enkelte Tilfælde synes det at have frembudt Vanskeligheder at finde en naturlig Plads for en Dom ved en af Lovens Bestemmelser.

Det har sin Interesse at gennemløbe denne lange Række Domme, denne Praxis's Udfyldning af Lovens Rammer, denne »Domstolens Fuldførelse af Lovens Forsøg paa at skabe en Ordning«. Man ser, hvorledes i Aarenes Lob Rækker af Tvivlsmaal ere fjærnede, de fleste og vigtigste Bestemmelers Forstaaelse og Rækkevidde slaaet fast, Strafudmaalingen fæstnet, og, skønt nye Spørgsmaal stadig dukke frem, det hele dog har samlet sig i en fast Ordning, i hvilken saavel Dommerne som i ethvert Fald i store Træk Borgerne,

specielt ogsaa Forbryderne, har fundet sig til Rette og er hjemmevante.

Nu har Straffeloven af 1866 levet sin længste Tid og skal forsvinde for at afløses af en ganske ny Lovgivning, som det vil tage nye Aartier at bearbejde og finde sig til Rette i. Man kan ikke lade være at spørge sig selv, om et saadant Kraftspild er nødvendigt, om det ikke var klogere at bevare den gennemarbejdede Lov og i Lighed med Straffelovstillægget, som jo uden Vanskelighed er smeltet sammen med den gamle Lov, foretage de ikke saa overmaade mange og med Lovens Helhed næppe uforenelige Ændringer, som Udviklingen og Tidens Strømninger har gjort ønskelige, og som ikke have kunnet afhjælpes af Lovanvendelsen og Fortolkningen.

Thi at disse have virket ogsaa i denne Retning paa mange Punkter, kan ikke bestrides. For blot at nævne et Par Eksempler, betragter man nu Forhold, der vilde vække Straffelovens Fædres Forbavselse, som særdeles formildende Omstændigheder, der bringe den urimelig strænge Dokumentfalskstraf i § 268 ned under et Aars Forbedringshus, og de samme Fædre vilde sikkert ogsaa have undret sig ved at se, hvilke Forbrydelser der efter § 62, 3dje St., ved Sammenstød »undtagelsesvis« kan rummes under den største Forbrydelses Minimum — navnlig naar det gælder Berigelsesforbrydelser. Kravene til Uberygtelighed ere ikke saa strænge som tidligere; ved § 163 fortolkes »en paa legemlig Omgængelse udenfor Ægteskab grundet Svogerskabsforbindelse« paa en menneskeligere, men med Ordene maaske ikke strængt stemmende Maade. Af Domme om forargeligt Samliv refereres i Domssamlingen for de sidste 10 Aar kun Frifindelsesdomme. Der er ved Københavns Kriminalret fældet Domme, ved hvilke der for Sammenstød af Tyveri og Bøtteri er straffet med Tvangsarbejde, naar Omstændighederne i det hele fandtes at gøre denne Straf ønskelig; disse Domme synes ikke at være trykte; men en Kriminalretsdom i U. f. R. 1907 A Side 965, som Forfatteren kunde have citeret ved § 62, har i Sammenstød med Alfonseri behandlet Tyveri paa en lignende despekterlig Maade. Udenlandske Domme er taget skærpende i Betragtning paa en Maade, som man tidligere ikke turde indlade sig paa. Men alt dette fjærner sig nok for langt fra Emnet.

Forfatteren lover i Hovedsamlingen saavel som i Tillægget, omfattende de sidste 10 Aar, hvilket sidste her alene

skal omtales, kun Behandling af Praxis vedrørende den alm. borg. Straffelov, men lejlighedsvis giver han mere; i ikke faa Tilfælde behandler han Straffeprocessen og Forseelser udenfor Straffeloven, ja han gaar saa vidt at citere en Dom, som viser, hvor mange Forstraffe Hojesteret onsker anført i Domme. Derimod har han ikke medtaget Straffelovstillægget som Helhed, hvilket havde været naturligt, idet det nærmest maa betragtes som en Del af Straffeloven. Han behandler vel største Delen af Tillæggets Bestemmelser, idet han anfører dem ved de Straffelovsbestemmelser, til hvilke de knytte sig, men dette letter ikke altid Overskueligheden, og nogle Bestemmelser, f. Eks. Straffelovstillæggets § 18 med tilhørende Domme, der iøvrigt passende kunde være citeret ved Lovens § 57, er, saa vidt ses, slet ikke komne med.

Forfatteren har et heldigt Greb paa i korte træffende Vendinger at give det, det kommer an paa i de citerede Domme, hvorved han i overraskende mange Tilfælde kan antages at spare den Sogende for Efterslagning af Dommens Ord; det har vel ikke været muligt herved at undgaa nogle Unøjagtigheder. Jeg skal nævne de faa, jeg ved ret flittig Brug af Bogen har fundet.

I Referatet af Kriminalretsdom i U. f. R. 1911 A S. 928, anført ved § 274 [en Tilt. havde rettet Beløb i de af ham udstedte Checks, efter at disse vare noterede af Kassekontrollen i Bøgerne], er det ikke anført, at Kassekontrolloren tillige havde givet disse Checks Paategningen »not.« og underskrevet dette med sit Navn, og det er jo denne Paategning, der belinger Falskforbrydelsen, jvfr. H. R. T. 1896 S. 102 om Rettelse i en uunderskreven, men accepteret Vexel.

Ved Dom i H. R. T. 1907 S. 516 ved § 181 er det anført, at Tilt. havde haft Samleje fra en Maanedstid efter Udskrivningen, skal være en Ugestid.

Ved Dom i H. R. T. 1907 S. 739 ved § 181 hedder det, at Tilt. var klar over, at hun kunde faa Udbrud af Sygdommen uden selv at opdage det,— dette fremgaar ikke af HRTidenden, men ganske vist af en Opsats i U. f. R. 1908 B S. 140—1, til hvilken der kunde være henvist.

Ved Dom i H. R. T. 1908 S. 389 ved § 181 er det ikke angivet, at Sygdommen var Syfilis, og at Tilt.s Forklaring om ikke at have antaget sig smittefarlig var støttet ved en Læges Udtalelser til ham.

Ved den vidtgaende Dom i H. R. T. 1911 S. 514, hvor

Højesteret strog Citalet af § 46 og dømte efter § 181 i et Tilfælde, hvor en Mand antoges at have smittet sin Kæreste med Syfilis ved at ligge i Seng med hende og kysse og klappe hende, er det ikke anført, at han ogsaa havde trængt ind paa hende for at formaa hende til Samleje.

Ved de tre Domme, som citeres i Spidsen af Kap. V om Meddelagtiges Ansvar for den hele Skade, tilføjet ved Overfald i Forening, er det ikke anført, at der straffedes efter § 203, hvilket vel burde være oplyst, jvfr. Tidsskrift for Retsvidenskab 1907 S. 310, hvorefter andre Forhold maa antages at gøre sig gældende ved § 204.

Det er ikke for intet, at Forfatteren ikke alene er en god Teoretiker, men i mange Aar som Kriminalretsassessor har beskæftiget sig med Straffesager. Han har paa mange Steder med stor Sindrighed ordnet og sammenstillet det store Stof paa en Maade, som viser, at han kender de Spørgsmaal, der særligt frembyde Tvivl, hvilket meget letter Bogens Brug, saaledes f. Eks. Sammenstillingerne mellem § 168 jvfr. § 46, § 176 og § 185 og i det hele ved Sædelighedsforbrydelserne, ved Tyveri, Bedrageri, Falsk, Vold, § 259 jvfr. Brandstiftelsesreglerne og mange andre Steder. Om hvor hver enkelt Dom bedst anbringes, kan der jo være Tvivl; Forf. har ofte kortelig henvist til samme Dom paa forskellige Steder, hvor det gjordes ønskeligt, og i det hele har han vist truffet det rette. Jeg vilde have anført Kriminalretsdøm i U. f. R. 1911 A 929, — Tyveri ved Indstigning ad Vindue groft, skønt Døren viste sig uafloaset, — ikke under Indstigning, men under den almindelige Rubrik Lokaliteten, idet en lignende Afgørelse vel vil blive truffet, selv om Adgangen skaffes paa anden Maade end ved Indstigning.

Til den vidtgaende HRD i Tid. 1902 S. 409, — § 217 anvendt paa Omtale af en Meddelelse om, at en Dommer ansaas for sindssyg, — burde vel være henvist under Rubrik Ytringers ærefornærmende Karakter.

HRD i Tid. 1910 S. 429, ved hvilken en 23aarig Mand blev anset med Tugthusstraf for Tyveri, burde vel være citeret ved § 14.

Ved § 43 kunde være henvist til Domme i H. R. T. 1902 S. 582 og 1908 S. 536, begge anførte ved § 282, der have Interesse m. H. t. den Grad af Sandsynlighed for Retsforstyrrelsens Indtræden, som kræves til Forsæt. Ligeledes kunde her være omtalt den ved § 193 anførte Dom i H. R. T. 1905 S. 278. Derimod horer Dom i H. R. T. 1909 S. 13, til hvilken

henvises ved § 43, næppe herhen, men har Interesse for Aarsagsforholdet.

Ogsaa m. H. t. hvilke Domme der i det hele skal medtages, kan der jo være Tvivl. Forfatteren har selv udtalt sig for en vis Fyldighed, og hertil er intel at sige; han har vist i det hele truffet det rette, maaske snarest taget vel mange Domme med. Jeg har savnet den vidtgaende HRD i H. R. T. 1903 S. 383, hvorefter en falsk Seddel med Anmodning om Laan »til min Mand faar Afregning«, overrakt af Tilt., der udgav sig for at være sendt af den, hvis Navn var misbrugt, blev anset som Dokument efter § 268; H. R. T. 1900 S. 474 (den findes ej heller i den tidligere Samling), hvoraf fremgaar, at § 64 ikke anvendes paa Tyveri begaaet efter Underinstansens, men før Overrettens Dom for tidligere Tyveri. Endvidere H. R. T. 1903 S. 449 og 1905 S. 299, hvilke Domme have Interesse for Bestemmelsen af Tyveris Fuldbyrdelesøjeblik. Andre ville maaske anse disse Domme for overflødige og savne Domme, som jeg ikke har faaet Øje paa; Afgørelsen er jo ganske skønsmaessig.

Til Slutning vil jeg udtale et Ønske om, at et lignende møjsommeligt Arbejde, som Assessor Olrik har udført m. H. t. Straffeloven, maa blive udført — og lige saa godt udført — m. H. t. Straffebestemmelserne udenfor Straffeloven til Lettelse for de Belæring søgende og til Ære for sin Ophavsmand — Guld vil det næppe indbringe ham.

Cosmus Meyer.

Danmarks kriminelle Retspleje i Aarene 1906—10. (Statistisk Tabelværk V. Række Litra B Nr. 6, udgivet af Det statistiske Departement).

I Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen 1908 p. 39 ff. har Ann. haft Lejlighed til at give det foregaaende officielle Tabelværk for Aarene 1901—05 en udførlig Omtale og til med Hensyn til det kommende, nu foreliggende Bind for Aarene 1906—10 at fremsætte forskellige Ønsker, som den daværende Direktør for Statens statistiske Bureau i samme Aargang af Tidsskriftet p. 173 ff. i ret vidt Omfang lovede at tage under velvillig Overvejelse, Løfter, som — det skal straks med Glæde noteres — ogsaa for en stor Del ere indfrie.

Det er dog med nogen Beklagelse, at man giver Afkald paa de lovede Oplysninger om Antallet af begaaede (an-

meldte) Forbrydelser og om Forholdet mellem Betaling og Afsoning af Bøder. I et Foredrag, som en af Statistisk Departements Medarbejdere, cand. jur. & polit. Kofoed, fornylig har holdt i »Juridisk Forening« i København, antydedes det, at en Tabel over anmeldte Forbrydelser ikke kunde paaregne synderlig Interesse, fordi Materialet, Anmeldelserne, led af Usikkerhed, idet Anmeldelserne ofte skete letsindigt og atter toges tilbage, ligesom enkelte Forbrydelser i højere Grad var Genstand for Anmeldelse end andre. Der kunde dog vistnok i nogen Grad raades Bod paa det første ved, at Indberetningerne først indsendtes, naar der var forløbet et længere Tidsrum, f. Eks. $\frac{1}{2}$ Aar, efter den for dem gældende Periode, saa at senere Oplysninger var tagne i Betragtning til Redressering af muligt indløbne Fejl. Oplysningerne vilde dog — selv med deres Usikkerhed in mente — i flere Henseender have Interesse.

Her skal kun omtales dels de nyinddragne Rammer, dels Nyhederne, navnlig Virkningerne af de ny Love, indenfor de gamle Rammer.

I sidstnævnte Henseende har Straffelovstillæget af 1. April 1905, jfr. § 13, været Aarsag til, at Fængsel paa sædvanlig Fangekost nu indenfor Fængselsstraffene er bleven Hovedstraffen i Stedet for som tidligere Fængsel paa Vand og Brød; medens denne Straf i 1901—05 idømtes gennemsnitlig 1978 Gange aarlig, anvendtes den i 1906—10 kun 694 Gange aarlig, hvorimod de tilsvarende Tal for Fængsel paa sædvanlig Fangekost ere henholdsvis 328 og 1707. Samme Lovs § 4 (Alfonseri) har for Mændenes Vedkommende forøget Sædelighedsforbrydernes Antal med ca. 40 om Aaret, medens Ophævelsen ved Loven 30. Marts 1906 af Straffelovens § 180 (erhvervsmæssig Utugt mod Politiets Advarsel) betydeligt har nedbragt Antallet af Sædelighedsforbrydelser for Kvindernes Vedkommende. Domfældelserne efter Straffelovens § 180 udgjorde i 1906 132, medens Domfældelser for Overtrædelse af Lov 30. Marts 1906 § 2 i 1906—10 kun udgjorde henholdsvis 1, 46, 98, 76 og 63. Dernæst har naturligvis Straffelovstillægets § 15 (Forandringen af den kriminelle Lavalder fra 10 til 14 Aar) og § 16 (Bemyndigelsen for Justitsministeriet til at frafalde Tiltale overfor Personer mellem 14 og 18 Aar)*) medført en Nedgang i Antallet af

*) Tiltale frafaldtes i 1906—10 mindst i henholdsvis 105, 148, 227, 277 og 255, men sandsynligvis i endnu flere Tilfælde, da Straffekort — trods Paabud herom — jævnlig, i hvert Fald i Aarene 1906—08, ikke ere udstedte.

Domfældelser. Ogsaa indenfor Aldersklassen af Mænd over 20 Aar viser der sig en faldende Tendens, idet der for hver 100,000 Mænd af denne Aldersklasse i Femaaret kun domtes 338 imod 354 i 1901—05. Omtrent helt forsvundet er legemlig Straf, der er gaaet ned fra 154 Domfældelser aarlig til 1, idet den i Henhold til Straffelovstillæggets § 5 kun idømtes 4 Gange i 1906 og 1 Gang i 1908, medens den ganske vist som Tillægsstraf ifølge samme Lovbestemmelse i 1906—10 fandt Anvendelse i henholdsvis 4, 4, 3, 5 og 0 Tilfælde. Efter Straffens fuldstændige Bortfald ved Lov 1. April 1911 vil den i det kommende Tabelværk kun vise sig for en Del af Aaret 1911's Vedkommende. »Spirituspaalæg« efter Straffelovstillæggets § 6 meddeltes i 1906—10 i henholdsvis 30, 27, 15, 14 og 14 Tilfælde — altsaa stærkt aftagende — og Opholdspaalæg ifølge samme Lovs § 8 i 37, 12, 7, 8 og 5 Tilfælde *) — altsaa endnu stærkere aftagende.

I Sammenligning med 1901—05 viser den seneste Femaarsperiode for Mændenes Vedkommende en Tilvækst i Antallet af Sædelighedsforbrydelser, der dog væsenligst, som foran berørt, skyldes Alfonseri, og en Nedgang i Tallet for Volds- og Ejendomsforbrydelser, medens der omtrent er Stilstand for Kvindens Vedkommende, bortset fra den ved Ophævelsen af Straffelovens § 180 frembragte Revolution.

For de mandlige Forbryderbegyndere af Aargangene 1897—1900 foreligger nu den endelige tiaarige Tilbagefaldsprocent, der er henholdsvis 31,⁶⁴, 31,¹⁸, 32,⁴² og 33,⁶² eller under ét: af 5979 Begyndere faldt 1926 eller ialt 32,²¹ % tilbage. Det er dog muligt, at Resultatet vilde være bleven noget modificeret, hvis Løsladelsestidspunktet var taget i Betragtning, hvorved man fritages for at operere med Begyndere, der praktisk talt ingen Tilbagefaldsevne have, f. Eks. de, der endnu afsone Straf, eller som ere døde under Straffens Afsoning. Store vilde Modifikationerne vel ikke være, men det maa dog hilses med Tilfredshed, at der i det kommende Tabelværk vil blive taget Hensyn til Løsladelsesmomentet.

Af de nytilkomne Rammer skal først nævnes Afsnittet: **b e t i n g e d e S t r a f f r i t a g e l s e r**, hvor der særdeles fyldigt gøres Rede for Anvendelsen af de betingede Domfældelser. I de 6 Aar 1905—10 er denne Art Domfældelse — bortset fra Domfældelser for Belleri (2) og simpel Rønning (40) — tilstaaet 2865 Personer efter jævnt stigende Maale-

*) I Belleri- og Løsgængerisager dog yderligere i henholdsvis 250, 125, 80, 88 og 81 Tilfælde.

stok (178, 476, 521, 511, 559 og 620). Af samtlige Domfældelser have de udgjort 13,5 % for Mændene og 25 % for Kvinderne, og i Købstæderne og i Landjurisdiktionerne have de været anvendt forholdsvis omtrent 3 Gange saa hyppigt som i København. Af Domfældte under 18 Aar have 35,8 % af Mændene og 52,4 % af Kvinderne faaet betinget Dom; for Aldersklassen 18—20 Aar ere Procenterne henholdsvis 21,4 og 31,4, for Klassen 20—25 Aar 11,5 og 21,3 og for Domfældte over 25 Aar 9,3 og 19,2. Sættes de betinget Domfældte i Forhold til Forbryderbegynderne, hvortil de omtrent uden Undtagelse høre, bliver Gennemsnitsprocenten for Mænd 25,7, for Kvinder 37,2, og Forskellen mellem Aldersklassernes Procenter mindre divergerende. Med Hensyn til Forbrydelsens Art var af Domfældelser for Sædeligheds- og Voldsforbrydelser ca. 7 % betingede for begge Køn, medens ved Ejendomsforbrydelserne Procenterne var ca. 16 for Mænd og ca. 29 for Kvinder. Med Hensyn til Strafarterne faldt der paa simpelt Fængsel 29,6 betingede Domme for Mænd og 33,8 for Kvinder; for Fængsel paa sædvanlig Fangekost var Procenterne 20,7 og 29,4 og for Fængsel paa Vand og Brød 14,9 og 34,9. Procenterne af dem, der ikke have overholdt Betingelserne, kan først fastslaaes i næste Tabelværk, og det skal derfor kun anføres, at den foreløbige Beregning har givet som Resultat for Mændene 25,3, for Kvinderne 17,3, hvilket unægteligt er et lidt trist Resultat, naar det — hvad der ligger nær — sammenholdes med Forbryderbegyndernes Tilbagefaldsprocenter for Perioden 1905—10: henholdsvis 27,2 og 18,9.

Endelig omhandles i samme Afsnit de forskellige Former for betingede Benaadninger, der — som det efter Indførelsen af den betingede Domfældelse var at vente — ere aflagne ret betydeligt i Femaaret, i hvilket der af egentlig betingede Benaadninger, d. v. s. hvor en efter Justitsministeriets Skøn ulastelig Vandel var Hovedbetingelsen, og hvor ingen Del af Straffen var udstaaet, kun var 407 (304 Mænd og 103 Kvinder), medens Antallet i 1902—05 var 906 (636 + 270). »Tilbagefaldet« for de egentlig betingede Benaadninger stiller sig lidt gunstigere end ved de betingede Domfældelser, idet Tilbagefaldsprocenten kun er 23,6 for Mænd og 11,7 for Kvinder. Slaas de betingede Domfældelser og de egentlig betingede Benaadninger sammen, bliver Recidivprocenten for Mænd 23,7 og for Kvinder 14,4. For de andre Former af betingede Benaadninger (betingede Løsladelser og Strafformil-

delser) ere Tallene for smaa til deraf at uddrage Resultater uden Tilfældighedens Præg.

Helt nyt er ogsaa Afsnittet om Varetægtsarrest for Dom, der omtrent udelukkende bygges paa Straffekortene, som dog ikke giver Oplysning om den Del af Varetægtsarresten, der falder efter Underrettens Dom. Af Arresthusinspektørernes Indberetninger, der omfatter hele Arresttiden, fremhæves kun, at Arrestdagene i Femaaret have været henholdsvis 191,534, 184,189, 207,016, 242,963 og 289,375, altsaa paafaldende stærkt stigende, en Stigning, hvortil det i hvert Fald i 1910 har bidraget, at en Mængde Arrestanter, der var idømt Forbedringshusstraf, hensad i Arresterne efter Dommen, fordi de paa Grund af Pladsmangel i Straffeanstalterne ikke kunde blive afleverede før flere Maaneder efter Dommens Afsigelse; for Københavns Vedkommende var der i alt Fald i 1910 over 20,000 af den Slags »Varetægtsarrest-dage«.

Af den paa Straffekortene byggede Varetægtsstatistik skal anføres, at ca. 14 % af Mændene og ca. 20 % af Kvinderne domfældtes for egentlige Forbrydelser, d. v. s. bortset fra Belleri, uden foregaaende Arrest, og dennes Varighed var for ca. 51, 23 og 12 % af Mændene henholdsvis under 1 Maaned, fra 1—2 Maaneder og over 2 Maaneder; de tilsvarende Tal for Kvinderne er alle noget mindre, da de som nævnt oftere gaar fri for Arrest, men iøvrigt er Forholdet det samme.

Med Hensyn til Forbrydelsesarterne sidde ca. 46 % af de mandlige Sædelighedsforbrydere i Arrest over 1 Maaned, af de kvindelige endog ca. 65 %; af de mandlige Voldsforbrydere ere ca. 27 % arrestfri, og kun 21 % sidde i mere end 1 Maaned, medens af de kvindelige Voldsforbrydere noget færre ere arrestfri, og ca. 39 % sidde i en Maaned og derover; men det maa herved erindres, at det her væsentligst drejer sig om Barnemord, Fosterfordrivelse og deslige, der oftest kræver en mere omstændelig Behandling end de almindelige Voldsforbrydelser. Af Ejendomsforbrydere vare 10 % af Mændene og 20 % af Kvinderne arrestfri, under 1 Maaned sad godt Halvdelen af begge Køn og over 1 Maaned 38 % af Mændene og 28 % af Kvinderne. Ved en summarisk Gennemsnitsberegning fastslaas det endelig, at der kommer 1 Maaned Varetægtsarrest paa hver domfældt Mand og 2 Dage mindre paa hver Kvinde, medens der paa hver Domfældelse, der har medført Arrestation, falder 37 Dage for begge Køn.

Tilbagefaldne Forbrydere sidde længere i Arrest end Forbryderbegynderne, begge Køn nemlig i 42 Dage, medens de mandlige og kvindelige Begynderne kun sidde i henholdsvis 27 og 26 Dage. Forskellen skyldes navnlig, at de gamle Forbrydere sjældent er helt arrestfri, nemlig kun 4 % for Mænd og 5 % for Kvinder mod henholdsvis 17 og 25 % af Begynderne.

Hvad endelig angaar Domfældelserne for Bettleri, Løsgængereri o. lign., er kun et meget ringe Antal — ca. 1 % — arrestfri, medens Arresttiden til Gengæld er under 3 Uger for ca. 95 % af Mændene og 86 % af Kvinderne, ligesom Gennemsnitsvarigheden af Arresttiden for Mænd kun er 9, for Kvinder 14 Dage.

C. Grønning.

Norsk Kriminalstatistik.

Som led i Norges Officielle Statistik utarbejdet direktør A. N. Kiær i 1888 en »Oversigt over de vigtigste resultater af Norges Kriminalstatistik for aarene 1846—1885«. Dette arbejde har nu faaet en værdig fortsættelse i den af det Statistiske Centralbyrå ved advokat Robert Jacobsen utgivne »Oversigt over de vigtigste resultater af Kriminalstatistikken for aarene 1886—1904« (Norges Officielle Statistik, række V, nr. 210). Oversigten omfatter saaledes tiden indtil straffeloven af 1902 traadte i kraft 1 januar 1905. Som indledning gives en oversigt over lovgivningen vedkommende strafferetspleien i de nævnte aar. De statistiske afsnit — »antal straffældte« og »forbrydernes art« — faar øket interesse gennem den sammenligning med ældre opgaver som er brukt i flere anvendelser, og ved et par grafiske fremstillinger. Jeg kan ikke her gaa nærmere ind paa resultaterne, men vil dog ikke undlade at gjengi følgende som tør paaregne almen interesse: I en grafisk fremstilling er meddelt antallet af straffældte pr. 100 000 indbyggere, antal fattigunderstøttede hovedpersoner og antal konkurser fra 1860-aarene indtil 1904. Av denne vil det sees at i 1869 var kriminalitetstallet høiest; det var ogsaa det daarligste aar i denne økonomiske nedgangsperiode. Fra 1869 til 1874 gaar kriminalitetstallet ned; dette var gode økonomiske aar. I aarene 1874 til 1876 kan kriminalitetstallet siges at være uforandret, men det gaar nedover i de følgende daarlige aar til 1879. I den derpaa følgende noget opadgaende periode st.

ger antallet av straffældte til 1882; derfra gaar det sterkt nedover til 1886, det daarlige aar i denne økonomiske nedgangsperiode. I de følgende aar holder kriminalitetstallet sig nærmest uforandret. I det daarlige aar 1892 er antal straffældte, antal konkurser og antal fattig-understøttede høit; alle tre kurver følger derefter jevnside nedover til 1895. Fra dette aar av stiger de straffældtes antal i de følgende gode tider meget sterkt til 1900. I de derpaa følgende daarlige aar gaar de straffældtes antal betydelig nedover. »Av det anførte synes der neppe at kunne drages nogen almindelig slutning med hensyn til sammenhængen mellem de økonomiske op- og nedgangsperioder og bevægelserne i kriminaliteten. Det kan dog ikke nægtes at kurvene for antallet av de straffældte og de fattig-understøttede viser en nøksaa sammenfaldende bevægelse indtil 1895, da de begge staar lavt, men fra dette aar gaar deres bevægelse nærmest i modsat retning, særlig er dette paafaldende fra 1900 av.« En særskilt undersøkelse av dette forhold ved tyveri alene viser samme resultat.

II. N.

Verbrechertypen, herausgegeben von Hans W. Gruhle und Albrecht Wetzel, Heidelberg. I Heft: Geliebtenmörder, von Albr. Wetzel und Karl Wilmanns. (Springer, Berlin 1913).

Dette Værk tilsigter at yde »ren« Kriminalpsykologi, Studier af Forbryderens Psyke, af Forbryderen som Personlighed, og tilstræber ved Referater af virkelig stedfundne og observerede Tilfælde at finde Forklaringen til Gerningen i Gerningsmandens samlede sjælelige Forhold. Opgaven er paa rent naturvidenskabeligt Grundlag at udfinde Kausalsammenhængen, at gøre det skete forstaaeligt. Det gælder for Udgiverne hverken om at meddele objektivt mærkelige Tilfælde eller at stille psykiatriske Differentialdiagnoser, — at disse sidste dog tillige fremkommer, ligger i Sagens Natur, men de er ikke Formaalet for Undersøgelserne. Naar Værket kalder sig »Forbryder typer«, maa det være Udgivernes Tanke at kunne finde for en Række Forbrydelsesgruppers Vedkommende en Del typiske sjælelige Forhold hos dem, der erfaringsmæssig begaar slige Forbrydelser. Der knyttes ikke Afhandlinger til Referatet af Enkelttilfældene, men kun korte samlende, orienterende eller kritiske Bemærkninger til Fremstillingen.

Det foreliggende første Hæfte, der kaldes »Geliebtenmörder«, bringer Skildringer af tre Tilfælde, der behandles meget udførlig, samt en Fortegnelse over tidligere trykt kasuistisk Litteratur om Begivenheder af samme Kategori. Ved »Geliebtenmord« er forstaaet Drab eller Forsøg paa Drab af den elskede, hvor det erotiske Moment fremtræder som et ikke uædelt Motiv. Alle de tre Tilfælde viser som Gerningsmænd Personer, som ikke er sindssyge, overhovedet ikke ramt af Sygdom i den Forstand, at deres tidligere Personlighed er altereret ved en indtruffen sygelig Tilstand, ej heller drejer det sig om imbecile Undermaalere, men derimod om Psykopater, Mænd, som iøvrigt er vel udrustede i aandelig Henseende, men »irritable«, let paavirkelige, uligevægtige Karakterer, som let ligger under for Indflydelsen af ydre Paavirkning eller af egne Sindsstemninger, Grænsetilfælde, som alligevel mere tilhører Normalpsykologien end Psykiatrien.

Hvis det, hvad meget taler for, tør antages, at Flertallet af Forbrydere netop tilhører denne Hovedtype, at det hyppigst hverken er ydre Forholds objektive Magt eller virkelig Sygdom i Psyken, men Mangel paa sjælelig Balance, der fører til Forbrydelser, er det klart, at et Værk som det foreliggende vil kunne frembyde betydelig Interesse for Kriminalister. Den foreliggende Begyndelse er i alle Fald tillidvækkende ved sin jævne og nøgterne Redegørelse, som er fri for Hypoteser og Postulater og præget af en velgørende rolig Saglighed. Det er f. Eks. interessant at se, hvorledes i det sidste af Heflets tre Tilfælde en konstateret Psykose saavel som en Række Momenter fra Gerningsmandens Barndom — Besvimelser, to Beskadigelser af Hovedet, Tilbøjelighed til Vandladning i Sengen — sættes ud af Spillet som irrelevante for Bedømmelsen af hans Tilstand i Gerningsøjeblikket, fordi der for alle disse Momenters Vedkommende kan findes Forklaringer og Omstændigheder, der berettiger til at borteliminere dem som uden Betydning for hans psykiske Forhold til Gerningen, der i dette Tilfælde var fremkaldt ved Presset af et bestemt Forlangende fra den stærkere og maalbevidste, om end ingenlunde »normale« Kæreste, der ønskede at dø, et Pres, for hvilket Gerningsmandens svage og ustabile Sjæl ikke kunde gøre sig fri.

Olaf Haack.